

Menettely saamelaisten vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen tiedustelemiseksi saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskevissa tutkimushankkeissa sekä muissa toimenpiteissä, joilla on tai voi olla vaikutusta saamelaisten kulttuuriperintöön ja perinteiseen tietoon.

Menettely perustuu FPIC (vapaa, tietoon perustuva ennakkosuostumus) -periaatteelle sekä Akwé: Kon -ohjeisiin (ks. Ympäristöministeriö 2011, Ympäristöhallinnon ohjeita I, [https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/41525/OH1_2011_Akwe_Kon - ohjeet.pdf?sequence=1](https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/41525/OH1_2011_Akwe_Kon_-_ohjeet.pdf?sequence=1).)

Menettelyn tarkoituksena on turvata saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien toteutuminen saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskevassa tutkimuksessa ja muissa toimenpiteissä, joilla on tai voi olla vaikutusta saamelaisten kulttuuriperintöön ja perinteiseen tietoon; edistää saamelaisten kulttuuriperinnön ja perinteisen tiedon säilymistä; sekä varmistaa saamelaisten itsemääräämisoikeus omaan kulttuuriperintönsä ja perinteiseen tietoonsa.

Menettelyä sovelletaan saamelaisten kulttuuriperintöä ja perinteistä tietoa koskeviin tutkimushankkeisiin sekä toimenpiteisiin, joilla on tai voi olla vaikutusta saamelaisten kulttuuriperintöön ja perinteiseen tietoon (jäljempänä *toimenpide*).

1. Tutkimushankkeen tai toimenpiteen toteuttaminen edellyttää Saamelaiskäräjien sekä saamelaisyhteisön, jonka kulttuuriperintöä tai perinteistä tietoa tutkitaan tai johon tutkimushankkeella tai toimenpiteellä voi olla vaikutusta, antamaa vapaata, tietoon perustuvaa ennakkosuostumusta. Kolttasaamelaisten kulttuuriperintöön tai perinteiseen tietoon liittyvän tutkimushankkeen tai toimenpiteen toteuttaminen edellyttää lisäksi Kolttien kyläkokouksen antamaa vapaata, tietoon perustuvaa ennakkosuostumusta. Saamelaiskäräjät ei voi antaa ennakkosuostumustaan, mikäli Kolttien kyläkokous tai ao. saamelaisyhteisö ei anna ennakkosuostumustaan tutkimushankkeelle tai toimenpiteelle. Ennakkosuostumusta on pyydettävä kirjallisesti. Ennakkosuostumus on annettava kirjallisesti.
2. Suostumuksen antaminen ei poista saamelaisten omistusoikeuksia omaan kulttuuriperintönsä ja perinteiseen tietoonsa.
3. Tutkimushankkeesta tai toimenpiteestä vastaavan tahon on oltava oikea-aikaisesti yhteydessä Saamelaiskäräjiin sekä lisäksi saamelaisyhteisöön, jonka kulttuuriperintöä tai perinteistä tietoa tutkitaan tai johon toiminnalla voi olla vaikutusta. Kolttasaamelaisten kulttuuriperintöä tai perinteistä tietoa tutkittaessa on lisäksi oltava yhteydessä Kolttien kyläkokoukseen. Saamelaiskäräjille, Kolttien kyläkokoukselle sekä asianomaisen saamelaisyhteisölle on annettava riittävä aika asian käsittelyyn.
4. Tutkimushankkeesta tai toimenpiteestä vastaavan tahon on toimitettava Saamelaiskäräjille, Kolttien kyläkokoukselle sekä asianomaiselle saamelaisyhteisölle tarvittavat ja riittävät tiedot mm. tutkimushankkeen tai toimenpiteen tavoitteista, (tutkimus)menetelmistä- ja materiaalista, aikataulusta ja kestosta, sijainnista, alustava arvio saamelaisiin ja saamelaiseen kulttuuriperintöön ja perinteiseen tietoon kohdistuvista vaikutuksista sekä esitys

toimenpiteistä niiden minimoimiseksi. Lisäksi tiedoista on käytävä ilmi tutkimushankkeen tai toimenpiteen ennalta-arvioidut eettiset ongelmat, niiden ratkaisuesitykset sekä suunnitelma tiedon tai saadun hyödyn palauttamisesta tai jakamisesta saamelaisille.

5. Tutkimuksen tai toimenpiteen toteutuksesta on raportoitava säännöllisesti Saamelaiskäräjille, ao. saamelaisyhteisölle sekä Kolttien kyläkokoukselle. Saamelaiskäräjille, Kolttien kyläkokoukselle ja ao. saamelaisyhteisölle on tarjottava mahdollisuus osallistua tutkimuksen tai toimenpiteen toteutukseen. Tutkimuksesta tai toimenpiteestä vastaava turvaa osallistumiselle tarvittavat resurssit.
6. Saamelaiskäräjillä, Kolttien kyläkokouksella ja ao. saamelaisyhteisöllä on oikeus olla antamatta suostumustaan tutkimushankkeelle tai toimenpiteelle. Saamelaiskäräjiä, Kolttien kyläkokousta ja ao. saamelaisyhteisöä ei saa painostaa, manipuloida tai uhkailla antamaan suostumustaan. Tutkimushankkeessa tai toimenpiteessä tehdyt muutokset edellyttävät uuden saamelaisten vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen saamista.